

Prožívání
a vnímání hudby
by mělo začít
zpěvem
a pohybem.
Je to pro děti
přirozené.

MAMI, zazpívej něco

Že má v sobě hudba zvláštní sílu, se ví už dávno. Dokáže uklidnit, navodit dobrou náladu, podpořit a rozvíjet fantazii, dobrou paměť a logické uvažování. A čím dřív s hudební výchovou u dětí začnete, tím lépe.

PŘIPRAVILA: IVANA AŠENBRENEROVÁ

Neumíte zpívat, nemáte hudební sluch, a tak si myslíte, že nemá cenu, abyste s nějakou hudební výchovou u dětí vůbec začínali? Naprostá hloupost. Ostatně, kdo vám řekl, že nemáte sluch? „Musím se smát, když mi maminky říkají, že nemají sluch, protože zpívají falešně. Pokud slyší, že je to falešně, pak hudební sluch mají. Vše záleží na hlasívkách a jejich tréninku. Hlasivky jsou stejné jako jiný sval, který se musí cvičit. A i když má někdo hlasivky narostlé špatně, takže nebude nikdy zpívat čistě, vůbec to neznamena, že si nemůže zazpívat pro radost. A maminky by dětem pro radost zpívat měly,“ říká učitelka zpěvu Pavla Karlíková ze Základní umělecké školy Prosek v Praze 9.

PRENATÁLNÍ HUDEBNÍ ZKUŠENOST

Podle nejrůznějších teorií i průzkumů začíná hudební výchova už v prenatálním období. Proto se těhotným ženám doporučuje, aby poslouchaly klidnou hudbu, kterou miminko v bříšku vnímá. Podle odborníků totiž dokáže plod zpracovat zvuky již tři měsíce před svým narozením, a to nejen tlukot maminčina srdce, ale taky její hlas a řeč, cítí její rytmus apod. Existují případy, kdy výkonní hudebníci v dospělém životě poznávali skladbu, s níž se dosud nesetkali, jako jim známou či povědomou (moment tzv. sluchového „dějà vu“). Vysvětluje se to tím, že jejich matka v době těhotenství interpretovala nebo poslouchala dotyčnou skladbu a skrze její vnímání a prožívání skladbu vnímal i plod. Jakmile se miminko narodí, nejdůležitější je pro něj hlas matky, díky němuž si k ní utváří silné pouto. I proto byste měla na své dítě co nejvíc mluvit a zpívat mu. Je jedno, jestli falešně nebo

čistě, hlavně zpívat. Různé studie ukazují, že děti, kterým maminky zpívaly, dříve mluví a mají méně logopedických problémů. A ještě jeden důvod tohle kojenecké zpívání má: svým zpěvem předáváte dítěti pozitivní energii, která ho může snáze zklidnit, nebo naopak pořádně nastartovat.

LIDOVKY JAKO ZÁKLAD

Chcete ze svého malého batolete vychovat budoucího virtuosa nebo ze své třileté dcerky slavnou zpěvačku? Všechno má svůj čas a nic se nemá uspěchat. Prožívání a vnímání hudby by vždy mělo začít zpěvem a pohybem. „Jakmile se dítě stane batoletem a postaví se na nožičky, začne vnímat hudbu tak, že se pohybuje do rytmu. Rytmus je základ, je to takový první signál. Dítě, které ještě neumí mluvit, totiž projev hudbu poprvé právě pohybem. Proto je dobré to v něm podporovat,“ říká Pavla Karlíková. Kolem druhého až třetího roku už dítě dokáže reprodukovat jednoduché písně. Velmi důležitá je motivace, tedy to, jak dítě navnadíte. Nejlepší motivací jsou samozřejmě rodiče, kteří dítě v hudebním vývoji podporují. „Rodiče velice brzo poznají, že se dítěti něco líbí, že to má rádo. Takže i když například rodiče nikdy k hudbě neinklinovali, je fajn dětem zpívat jednoduché písničky, nejlépe jednohlasné lidové. Pouštěť dvouletým dětem bigbeat vhodné není. V tomto věku děti potřebují jednoduchou melodii, tu vnímají nejintenzivněji. Doporučuji koupit cédéčko s lidovkami, ideálně nazpívané dětským hlasem,“ říká Pavla Karlíková. Jednoduché melodie pak navíc díky rytmizaci pomáhají dětem se slabikováním a čtením, v kombinaci se zpěvem si děti osvojují i nová slova, jejich užití ►

Jak nepohřbít talent dítěte

Mgr. Tereza Beníšková
psycholožka

„Uvádí se, že úspěch je tvořen jedním procentem talentu a z devětatadesáti procent dřinou. Obvykle není těžké objevit oblasti, ve kterých by dítě mohlo vynikat. Je však těžké odhadnout hranici, jak moc se má dítě svému talentu věnovat a co vše kvůli němu obětovat. Jako u všeho v životě je to něco za něco. Dítě může hrát na klavír jen pro radost, ale pak z něj nebude mistr koncertních pódii. Když bude trénovat jen příležitostně, nebude se ve své hře zlepšovat. Když bude dítě bruslit jen občas, těžko z něj bude skvělý hokejista. Jenže nikdy není jisté, zda je dítě natolik výjimečné, zda má smysl objevenému talentu vše podřídít. Proto si myslím, že je lepší, když má dítě vedle rozvíjení svého talentu také normální život. Když nešidí školu, má čas i na jiné zábavy, na své kamarády atd. Zároveň ale pro to, aby se talent rozvíjel, se jeho rozvoji musí něco podřídít. Vyžaduje to čas, pravidelnost a trénink, a ne vždy se dítěti chce. Rodič je ale ten, který by měl posoudit tu správnou hranici, kdy dítě ještě trochu nutit do cvičení a kdy už přestat. Vodítkem by měl být zájem a výsledky. Pokud by mělo ale dítě plakat nebo se vztekat při každém cvičení či tréninku, je lepší přestat.“

Kolem tří let je vhodná doba na to, abyste svým dětem pořídili jednoduché rytmické hudební nástroje.

a správnou výslovnost. Existuje dokonce teorie, že hudební sluch může dětem pomoci s učením dalších jazyků, protože pak lépe slyší a napodobují zvuky a melodie.

PRVNÍ HUDEBNÍ NÁSTROJE

„Když byly naši dcerce asi tři roky, koupili jsme jí dětský xylofon, bubínek a taky triangel. Bylo to docela náročné období, protože do toho všeho neustále třískala. Nicméně ji to bavilo, v pěti letech jsme ji ve školce přihlásili na kroužek flétničky a zatím ji to drží,“ vypráví třicetiletá Táňa ze středních Čech. Věk kolem tří let je ideální doba na to, abyste dětem pořídili jednoduché rytmické hudební nástroje. Je sice pravda,

že to vyžaduje velkou trpělivost, ale stojí za to. „Rozhodně pořízení těchto nástrojů doporučuji, i když to většinou odnesou rodiče. Dětem se to ale líbí a je fakt, že je to důležité také do budoucna, pokud chcete, aby se dítě hudbě věnovalo. Takže i v předškolním věku je důležité dětem zpívat, koupit jim nástroje a přežít to,“ říká učitelka zpěvu Pavla Karlíková. Výhoda dětského nástroje spočívá rovněž v tom, že si dítě může nástroj osahat. Platí tedy, že pro rozvoj hudebních předpokladů u předškolního dítěte je důležité nejrůznější muzicírování, do něhož se může zapojit celá rodina. Tímto způsobem lze u dětí probudit kladný vztah k hudbě, a navíc se bude rozvíjet emocionální citění dítěte. Hlavně k sobě nebuďte moc kritičtí. Vůbec není podstatné, zda umíte hrát na tři hudební nástroje, vystudovali jste konzervatoř nebo jste prostě „jen“ běžný uživatel hudby.

„SKUTEČNÉ“ HUDEBNÍ ZAČÁTKY

Zajímá vás, kdy začít s opravdovým hraním? Rozhodně nemá smysl, abyste svému tříletému dítěti pořídili soukromého učitele klavíru, i když si to budete moct finančně dovolit. V tomto věku dítě ještě není motoricky

zdatné, nedokáže vyjádřit slovně vše, co potřebujete, a pozornost neudrží dlouho. Proto není dobré, aby děti začínaly s hudebním nástrojem moc brzo. Tím byste je mohli znechutit a k úspěchu by to stejně nevedlo. Pokud však dítě chce samo, podporujte ho. „Ideální je začít s výukou v první třídě. Děti už umí držet tužku, namalovat notičku, jsou schopné poslouchat, postřehnout, co se po nich chce. Tyhle věci ještě předškolák nezvládne. Vhodné je přihlásit dítě do základní umělecké školy, kde se dělají přijímací zkoušky, a podle toho dál postupovat,“ radí Pavla Karlíková. Jakmile dítě začne chodit

Děti a dispozice pro hudbu

* Všechny děti s normálními anatomicko-fyziologickými předpoklady lze hudebně rozvíjet a vychovávat. Musíte jim to však umožnit a nabídnout činnost, která hudební myšlení rozvíjí.

* Člověk se sice během života vyvíjí, ale základní nastavení osobnosti a naše talenty jsou aspoň v hrubých rysech rozpoznatelné už v dětství.

* Hudební vývoj je zákonitý jev, který probíhá v souladu s rozvojem ostatních tělesných a duševních funkcí dítěte. Nutné ale je, aby dítě dostávalo přiměřené hudební podněty, aby se jeho hudební vlohy a schopnosti mohly rozvinout.

* Dejte dítěti příležitost, aby se mohlo věnovat oblasti, v níž vyniká. Najděte mu kroužek, který bude tento talent rozvíjet. Podporujte ho i doma, ačkoli se jedná o něco, co vám vůbec nejde a čemu sami nerozumíte. Nesrážejte zájem dítěte, nesnažte se, aby se věnovalo tomu, čemu jste se v dětství chtěli a nemohli věnovat vy.

* Nadání dítěte není podmínkou radosti a naplnění z hudby, stejně prožitky může mít i ten, kdo má průměrnou nebo mírně podprůměrnou míru hudebnosti (to je všeobecný předpoklad k hudebním činnostem a má ho prakticky každý).

do ZUŠ, vybírá si zároveň nástroj, který by mělo mít i doma. Úplně nejlevnější nástroj je váš hlas, bohužel velmi choulostivý. Relativně levným nástrojem je zobcová flétna, kterou pořídíte do několika stokrát. V případě klavíru (respektive pianina) už je to horší, nicméně máte-li opravdu zájem o hru na klavír, můžete si tento nástroj pronajmout (od 350 Kč měsíčně na webu www.hudebnifond.cz). Možnosti mají nejen Pražané, ale také obyvatelé Brna či Ostravy. Kytaru, housličky nebo jiný nástroj vám zapůjčí za malý poplatek také přímo v umělecké škole. Za vůbec nejtěžší hudební nástroj jsou obecně považovány housle, to ostatně potvrzuje i učitelka zpěvu Pavla Karlíková: „Samozřejmě že to rodiče můžou zkusit, ale je to hodně náročný nástroj. Na druhou stranu je těžší začínat s kytarou, protože na tu už dítě potřebuje ‚velké‘ ruce, u houslí se dítě lehce dotýká hmatníku,“ dodává odbornice.

CVIČIT, CVIČIT A CVIČIT

Ať už si ale vyberete jakýkoli hudební nástroj, je zapotřebí vědět, že bez pravidelného tréninku to nepůjde. „Sportovec taky

neskočí do výšky hned dva metry, když nebude trénovat, stejně je to s hudbou. Jestliže rodiče chtějí, aby se dítě něco naučilo, musí ho přinutit, aby cvičilo. Ze sedmdesáti procent to záleží právě na nich. Donucovací metody by ale neměly být tvrdé, jinak to dítě nebude dělat rádo. Můžete dítěti zkusit nabídnout odměnu, ať už v podobě zmrzliny, nebo třeba koncertu. My učitelé velmi rychle poznáme, jestli dítě doma cvičí, nebo ne,“ vysvětluje Pavla Karlíková. A kolik času je „tak akorát“? „Malé dítě dlouho nevydrží, kromě toho má spoustu úkolů i do školy. Pokud tedy bude denně cvičit dvacet minut, je to dostačující.“ A kdy můžete vidět nějaký výsledek, že se hudební výchova vyvíjí tím pozitivním směrem? Podle odborníků zhruba po roce pravidelného trénování. Chce to tedy vydržet a dítě motivovat k tomu, aby ho to bavilo a k hudbě nezískalo negativní vztah. Podle nedávné čínské studie měly děti, které od útlého věku hrály na hudební nástroj, lépe vyvinuté části mozku zaměřené na jazyk, plánování a rozvrhování času, stejně jako ty související se sluchem a sebevědoměním. ■

Víte, že...

...pozitivní vliv hudby na vývoj dítěte je dokázán? Hudba má hodně společného s matematikou, stimuluje mozek, zlepšuje interakce mezi rodičem a dítětem. Neprokázalo se sice, že by hudba zvyšovala IQ, ale existují studie, které ukazují na zlepšení výsledků poté, co dítě začalo hrát na hudební nástroj. Rytmus hudby, trvání jednotlivých dob a jejich počítání pomáhají dětem pochopit například matematické zlomky. Podle americké studie, kterou provedli ve Státní univerzitě v San Francisku, měli žáci 3. třídy ZŠ, jimž se zlomky vysvětlovaly za pomoci tleskání, bubnování a rytmických říkánek, o 40 % lepší výsledky v testech než děti, které absolvovaly běžné hodiny matematiky.

INZERCE A161001470

ZAPOJTE
fantazii
A NAPIŠTE VLASTNÍ POHÁDKU

Děti, rodiče! Vymyslete společně příběh jako nikdo jiný. Zapojte se do soutěže Bambini litera. Nejlepší pohádky vydáme v první knížce od dětí pro děti.

Vše o soutěži najdete na www.skanska.cz/reality

